СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 77. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 4 квітня 1933.

VOL. XLI. No. 77. Jersey City, N. J., Tuesday, April 4, 1933. THREE CENTS.

ЗБІРКА НА СВІТОВУ ВИСТАВУ ПРОДОВЖЕНА ДО 10-го КВІТНЯ 1933.

ДОКІНЧУЙМО ВЕЛИКЕ ДІЛО І ПЕРЕСИЛАЙМО НЕГАЙНО ЖЕРТВИ НА БУДОВУ УКРАЇНСЬКОГО ПАВІЛЬОНУ, ВЛАШТУВАННЯ ВИСТАВИ І УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ НА АДРЕСУ УКРАЇНСЬКОЇ ВИСТАВОВОЇ КОРПОРАЦІЇ:

UKRAINIAN CHICAGO WORLDS FAIR EXHIBIT

9300 COTTAGE GROVE AVENUE, CHICAGO, ILL.

РУЗВЕЛТ ЗА ВИДАЧУ БОНДІВ НА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт предложить конґресови проєкт видачі державних бондів на суму від двох до трох біліонів долярів. Оті бонди будуть призначені на викупно фармерських морґеджів. Фармери платитимуть державі 4%. Отся фінансова операція матиме на ціли обнизити фармерські довги і проценти.

ОЩАДНОСТИ, ПОРОБЛЕНІ НА ВЕТЕРАНСЬКИХ ПЛАТНЯХ.

ВАШИНҐТОН. — Президент підписав закон про нові ветеранські платні, який входить у життя з днем 1 липня. Закон відноситься до яких 1,400,000 осіб, котрі побирають платні титулом ветеранської допомоги.

На підставі нового закона тисячі ветеранів не одержать більше ніякої допомоги. Це ті, що не набралися недуг чи каліцтва на війні. На загал зменшено запомоги усім ветеранам, без огляду на їх каліцтво. Зрівнано ветеранів усіх воєн. Пороблені в той спосіб ощадности зводять державній касі видатки на суму $400,000,000.

Президент Рузвелт пояснює те зменшення ветеранських допомог тим, що держава знаходиться в такім важкім економічнім положенню, що вона змушена втягнути до її ратунку всі верстви, ціле населення, а разом з тим і ветеранів.

ҐОВЕРНОР ЛІМЕН ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО НАРОДУ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Лімен звернувся через радіо до населення стейту Ню Йорк і взивав його попerти його проєкт контролі обороту 3.2% пива. Ґовернор є проти того, щоби пиво було в руках політиканів, бо це доведе до салунів і того лиха, яке було до часів проґибіції й заважило на тім, що заведено проґибіцію.

Проєкт Лімена був відкинений обидвома палатами леґіслятури. Найбільше виступають проти нього републиканці. Вони кажуть, що цей проєкт походить з Тамані Гол. А далі твердять, що це тільки на словах так гарно звучить, коли ґовернор заповідає, що пиво не буде орудям політики. Бо стейтова безпартійна рада, яку пропонує ґовернор для контролі пивом, буде якраз політичною установою.

СМИТ ПОПИРАЄ ЛІМЕНА.

НЮ ЙОРК. — Бувший ґовернор Смит видав заяву, в якій подає, що всі думаючі люди повинні попerти проєкт ґовернора Лімена щодо контролі пива.

„СВЯТИЙ РІК" ПРИ УЧАСТИ КАРДИНАЛА, ЖИДІВ І ПРОТЕСТАНТІВ.

НЮ ЙОРК. — Католики, протестанти й жиди, разом в числі 6,000 осіб, виповнили величаву галю „Редіо Сіти Мюзік Гол", щоби бути на святі „Святої Години", яка започатковує „Святий Рік". Отсе було започаткування в Америці „Святого Року", проголошеного папою Пієм XI і відкритого торжественно в Римі.

Нюйорським святом проводив кардинал Гейз. Дальшими учасниками офіціяльними були: бувший ґовернор Ал Смит, рабін д-р Аліксендер Лайонс і д-р Паркес Кедмен, пастор „Сентрал Конґреґейшенел Чорч".

Смит взивав до боротьби з біґотерією і гнетом, як тими чинниками, що є посівом війни. А далі говорив про людське братерство та про потребу об'єднання людини з людиною без огляду на расову, релігійну, національну, клясову чи державну приналежність. Смит згадав теж про безробіття і обовязки, які має суспільність супроти 15,000,000 безробітних, котрі мають право на роботу. Безробіття, говорив Смит, виставляє тепер на пробу цілу цивілізацію і капіталістичну систему.

Смит взивав далі до молитви за те, щоби скінчити з воєнними довгами, які тяжать над народами, та з гнетом, під яким доводиться тепер жити слабшим державам.

Кардинал Гейз відмовив відповідно уложену молитву. Д-р Кедмен говорив проти матеріялізму й скептицизму, а д-р Лайонс виступив проти „переслідуючої гістерії", яка запанувала в Німеччині.

Музичну програму свята виконали яких 1,000 хористів і ріжних артистів.

ВИКОЛІЄННЯ ПОЇЗДУ.

ДОВЕР (Делевар). — Наслідком виколієння поспішного поїзду Пенсилвенійскої залізниці на шляху Ню Йорк-Норфолк, згинули два кондуктори, а кільканадцять подорожних одержали лекші й серіозніші рани. Катастрофа наступила недалеко Довер.

КОМУНІСТИ ПЕРЕШКАДЖАЮТЬ ОБОРОНІ МУРИНІВ.

ДЕКАТУР. — Семюел Лібовіц, оборонець 9 Муринів, котрих судять наново за атакування двох білих жінок, заявив, що зложить оборону, як йому будуть перешкаджати в обороні комуністи, що понаїздили з ріжних сторін і використовують розправу для комуністичної аґітації. Лібовіц каже, що його не інтересують тепер ні демократи, ні републиканці, ні соціялісти та комуністи, а інтерес його тільки оборона обжалованих.

ЗЛОВЖИВАННЯ ПОДАТКОВИМИ ГРІШМИ.

В громаді Боратин, пов. Ярослав, завелася модна тепер господарка податковими грішми. Війт Ст. Вота і писар Ант. Шмайчак стягали з людей податки, але не віддавали до скарбової каси. Люстрація, наказана повітовим виділом, ствердила недостачу 3,500 зол., які громадські урядовці сховали до власних кишень. Поставлені за те перед суд у Перемишлі, дістали по 6 місяців вязниці.

ПРОДУКЦІЯ В ПОЛЬЩІ ПАДЕ.

Польське міністерство промислу й торговлі комунікує, що індекс промислової продукції знизився в січні з 49.2 до 46.8. Причиною знижки є зменшена продукція у ткацькім, будівельнім та металевім промислі.

ЕПІЛЬОГ ОДНОГО МІЩАНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ В УГНОВІ.

Дня 3. січня 1931 р. женив Демко Журавецький свого сина з донькою Камінського. По півночі весільні гості з молодими вийшли з хати Журавецького і йшли до дому Камінських, щоби там докінчити весілля. По дорозі повстала бійка між невесільними гостями, що асистували тому походови. У бійці пробили ножем Івана Шустакевича в плечі. Шустакевич твердив, що його побили весільні гості: Петро Якубовський, Аксентій Періжок, Петро Тарчило і Семко Салюк. Тепер відбулася перед трибуналом окружного суду у Львові розправа. На розправі Шустакевич, слуханий під присягою, твердив далі, що обвинувачені його побили, а Якубовський пробив його ножем. Трибунал увільнив Періжка, Тарчила і Салюка від вини і кари, а Якубовського засудив на 2 роки вязниці з завішенням кари на 5 літ. Обвинувачений зголосив апеляцію.

НЕВДАЛИЙ ПІДПАЛ.

Районову молочарню „Маслосоюза" в Підмонастирі, пов. Долина, хотіли підпалити в ночі якісь люди. До підпалу вжили нафти й мішка, який знайдено на місці зі спаленими сірниками. Підпал не вдався, бо хтось сполошив паліїв.

ВКРАЛИ 200,000 СОВІТСЬКИХ ПАШПОРТІВ.

В складах совітського державного банку та в кількох комісаріятах вкрадено коло 200,000 пашпортових книжок, які посередники продають по 200 рублів. У звязку з тим влада задержала дальшу видачу пашпортів і зарядила перестемпльовання виданих — коло 400,000 — пашпортів. В продажі стемпльованих пашпортів беруть участь теж урядовці міліції ҐПУ, з яких кількох уже арештували.

ЗА 50 СОТИКІВ ТРИ РОКИ ВЯЗНИЦІ.

Окружний суд у Лодзі розглядав справу 24-літнього Мих. Космалі, який вирвав з рук одній жінці на вулиці 50 сотиків і почав утікати. Його зловили і поставили перед суд, який виміряв йому кару трилітньої вязниці.

ПОДРУЖНА ДРАМА В ПОТЯГУ.

До переділу III. кл. в потязі, що їхав зі Львова до Брухович, увійшов хорунжий артилерії й зміряв очима молоду пару людей, що сиділи на лавці. На його вид мужчина покинув свою партнерку і хотів вийти з переділу, однак хорунжий заступив йому дорогу і вдарив його в лице. Коли опісля вийшов, молода жінка побігла до кльозету і ножичками поперетинала собі жили в руках. На стації Клепарів прилинено потяг і непритомною занялося ратункове поготівля. Показалося, що хорунжий був чоловіком жінки, яку приловив на романтичній прогульці з другим мужчиною.

ПОПЛЕБІСЦИТОВІ МІСТЕРІЇ.

В Дрогомирчанах, пов. Станиславів, війт п. Міхал Якубовський не хотів потверджувати чеків інвалідам, доки не підпишуть декларацій за польську мову навчання. Це стрінуло Михайла Демянова й Василя Ручкана. В Підпечарах місцева вчителька видурила у шкільних дітей 20 підписів їхніх батьків. Батьки, довідавшися про це, пішли громадно до вчительки й вона була примушена віддати підписані дітьми декларації батькам.

ЗА НАМОВУ ОБІКРАЖІ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАТИВИ.

Лейба Бер захотів обікрасти українську кооперативу в Немирові. До цього наняв собі Циганів: Івана та Станислава Зелінського й Ст. Назаревича. Змова ця викрилася й суд засудив Лейбу Бера на один рік вязниці, а Циганів увільнив.

НАЙБІЛЬША ДРУКАРСЬКА МАШИНА.

Найбільшу ротаційну машину на світі зробили в Німеччині для одного еспанського часопису. Важить вона 70,000 кг. Це технічне чудо, бо ця ротаційна машина може викинути з себе на годину 112,000 примірників 16-сторінкового часопису і то зовсім готового, зложеного та готового до продажі. Самособою, до того треба дуже багато паперу, бо зуживає — мірочи на довжину — 210 км. паперу, 1 м. 88 цм. широкого. Отже ця ротаційна машина працює зі скорістю 37 км. на годину й мусить бути кілька роль паперу на видрукування одного часопису. Зготовила машину фірма Ман.

АРЕШТУВАЛИ ДУШОГУБА І ГРАБІЖНИКА.

В Познані арештували вбивника грошевого листоноса Рипінського в Торуні. Є це 30-літній Едвард Мосаковський. Познанська поліція дістала була докладний опис мужчини, що замешкав недавно в Торуні під назвищем Мілера й виконав грабіжковий замах на листоноса. Коли Мосаковський зміркував, що поліція вже на його слідах, хотів відобрати собі життя, підрізавши собі жили. Тоді його арештували й відставили до вязничного шпиталю. Як виздоровіє, стане перед нaглим судом.

ЗА ГРОШЕВІ ЗЛОВЖИВАННЯ.

Перед карним трибуналом у Тернополі відповідав Йосиф Паньчук, який, як бувший возьний окружного суду в Теребовлі, поповнив у роках 1927—1932 низку грошевих зловживань. Трибунал засудив його за це на півтора року вязниці і позбавлення громадських прав на два роки.

ЖЕРТВА СІЛЬСЬКИХ МОЛОДЕЦЬКИХ ПОРАХУНКІВ.

Дня 2. грудня 1932 р. в селі Поздимирі, сокальського повіту, вертався Луць Лисейко від своєї нареченої до дому. Під одною стодолою напали його три чоловіки й один з них ударив його так сильно крісом по голові, що він кілька днів пізніше помер у шпиталі в Сокалі. Перевезений до шпиталю до Сокаля, подав спершу, що його напасником є якийсь Іван Тимощук, а слуханий пізніше подав, що тим напасником є Іван Климчук, який чув до нього ненависть за те, що він ходив до дівчини, в якій любився Климчук. Слуханий третій раз, подав, що мотивом нападу була не дівчина, але „Просвіта". Іван Климчук був господарем читальні „Просвіти" і намовляв Лисейка, щоби вступив у члени читальні „Просвіти". Лисейко не хотів вступити і висміяв Климчука за його членство в „Просвіті". За це чув до нього Климчук ненависть. Тепер відбулася розправа перед трибуналом окружного суду у Львові і по переведенні розправі трибунал увільнив Івана Климчука від вини і кари.

ОДУШЕВЛЯЮЧА ДЕКЛЯМАЦІЯ.

Славна російська акторка Аля Назимова приймала в себе в Ню Йорку багатих гостей чаєм. Просили її, щоби вона щось задеклямувала в своїй рідній мові. Вона згодилася. Її слухачі були деклямацією одушевлені. Ґратулювали її. Як зворушаюче! Скільки чуття! Чудесно! Аж комусь прийшло на думку спитати, що вона деклямувала: „Азбуку!" відповіла Назимова.

УКРАЇНА НЕ МАЄ НАСІННЯ НА ПОСІВИ

МОСКВА (СССР). — Московська „Красная Ґазета" подає, що на Україні сільське населення не має насіння для весняних посівів збіжа. Український комісаріят хліборобства подає, що на Україну доставлено й зібрано для посівів лиш 1.3% насіння, потрібного для посіву на початку березня. Особливо відчувається брак насіння в південній України в областях Катеринославській та Одеській, де полеві роботи вже повинні йти в повних розмірах. Насіння в деякі райони підвозять у таких розмірах, як 0.9% призначеного насіння за пляном.

Там, де сільсько-господарські машини мали користуватися електричною енерґією, влада наказала, щоб енерґії вживалося якнайменше, бо в той час, коли її найбільше потрібно, виявилося, що багато елетричних машин потребують направи саме тепер. Це також тяжко відбивається на полевих роботах. Далі ґазета „Ізвестія" подає, що в совітських господарствах України справа з тракторами стоїть дуже зле. Так, наприклад, в совхозі імени Косьора направили 103 трактори, але комісія ледви 29 тракторів приняла, а всі інші відіслано назад, як зовсім не придатні до праці. Таксамо в найліпшому совхозі імени Петровського трактори все йдуть від одної направи до другої, бо „по направі" не годяться для полевих робіт.

ПОЛЯКИ ЗНОВ ЗАСУДИЛИ УКРАЇНЦІВ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Політичні процеси проти Українців у Польщі, а особливо в Східній Галичині, стали вже таким звичайним явищем, що їх лише доводиться реєструвати як прояв чергового акту польського уряду в його систематичному терорі проти всього українства. Чергова судова розправа відбулася 15 березня в Коломиї, де перед суд було поставлено 8 українських молодих хлопців за приналежність до Організації Українських Націоналістів, а разом з тим за поширення друкованих видань ОУН. Що Поляки тепер уважають не лише протидержавною роботою, але й зрадою держави.

Всі підсудні заявили на суді, що до ОУН не належали й ніяких видань ОУН не розповсюднювали. Всі свідки, крім комісаря поліції, який провадив слідство, та крім конфідентів, зізнали в користь обвинувачених. На суді виявилося, що арештованих, як звичайно, тяжко били при арешті й допитах. Та, не зважаючи на очевидну невинність підсудних, суд засудив: Івана Руденського на два роки вязниці й на позбавлення громадських прав на 5 літ; Ярослава Явного на 1 рік вязниці; Ярослава Єндика на 14 місяців вязниці; Омеляна Колтика на 14 місяців; Теофіля Руденського на 1 рік вязниці. Якова Куника, Ярослава Стражника та Івана Чемериса увільнено від вини й кари, після того, як вони невинно просиділи довгі місяці в польській вязниці.

БОЙКОТ ЖИДІВ ПРИПИНИТЬСЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Бойкот на Жидів, який проголосили націоналісти в Німеччині, не стрінув підтримки в президента Гінденбурга та в більшій частині німецького уряду. Таксамо торговельно-промислові кола Німеччини рішучо заявилися проти бойкоту, який шкодить цілому економічно-торговельному життю Німеччини. Тому треба сподіватися, що від найближчої середи, до якої націоналісти оголосили бойкот на Жидів, бойкот не відновиться.

Навіть бувший кайзер Вільгельм заявився проти бойкоту й звернувся з листом до всіх Гогенцолернів, щоб вони ніякої участи в бойкоті не брали.

ФРАНЦІЯ ПЕРЕД ВЕЛИЧЕЗНИМ СТРАЙКОМ.

ПАРИЖ (Франція). —Французька вуглева промисловість опинилася перед величезним вугляним страйком. Французькі майнери домагаються підвищення пенсії, урегулювання відпусток, усталення певної платні та взагалі поліпшення становища майнерів. Властники майн не йдуть назустріч робітничим домаганням, а тому 300,000 майнерів готуються до страйку, який може спаралізувати життя цілої держави.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ УСТУПЛЯТЬ ПЕРЕД АНҐЛІЄЮ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Сюди приїхав анґлійський посол у Москві, Ові. Він негайно відвідав Мек Донелда та міністра справ заграничних, Саймона. В Анґлії уже числяться з тим, що анґлійських інжинірів-електротехників большевики поставлять перед суд за „зраду, підкупи, шкідництво" й т. д.

Тепер Анґлія буде старатися лише добитись того, щоб суд над інжинірами був ведений правдиво й отверто.

ФРАНЦІЯ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ МИРОВИХ ДОГОВОРІВ.

ПАРИЖ (Франція). — В цілій Франції почалася широка кампанія проти заходів Мусолінія, направлених до зміни мирових договорів. Франція висуває свій проєкт „забезпечення мира в Европі", з яким вона виступить проти італійського проєкту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1858
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОД НА УКРАЇНІ

Знову потверджуються вістки про голод у найбагатшій хліборобській країні Европи, в шпихлірі Европи, на Україні.

Цими днями вернувся з подорожі по Україні визначний Англієць, Гарет Джонс, котрий колись був секретарем Ллойда Джорджа. Знаючи, яку пропаганду ведуть большевицькі аґенти серед незнаючих мови краю чужинців, Джонс навчився по російськи, щоб самому розпитувати людей. На основі своїх спостережень, зібраних у дорозі, він каже, що в Росії голод. Він бачив уже цілі села, що вигинули з голоду. В кождому селі є десятки хат, де вимерли всі мешканці. Цілим міліонам грозить голодова смерть.

На тлі голоду ростуть страшні злочини. Щоби себе віджевити, люди не страхаються найжахливіших насильств. Уряд, замісць старатися зарадити лиху, пробує новими жорстокостями здушити злочинства, але, як звичайно, насильства уряду тільки нацьковують населення до ще більших злочинів.

У Відні виступив зі звітом зі своєї подорожі по Росії професор Геч, відомий знавець східної Европи. Він побув у Росії кілька місяців, розслідуючи большевицький промисл. Він теж стверджує, що справа живности в Росії просто страшна. І в селах і по містах не стає найбільше необхідних засобів до життя. Одні тільки салдати мають що їсти, а поза ними в Росії нема ситих людей. Уряд не може братися за зарадження голоду, бо, як люди загально знають, голод є викликаний колєктивізацією.

Навіть Волтер Дюренті, кореспондент „Ню Йорк Таймса", котрий уже зі свого становища може писати тільки річи, які можуть перейти большевицьку цензуру, не може заперечити вповні цих вісток. Він не заперечує факту, що в Росії люди голодують. Він тільки каже, що вони не мруть з голоду. Але й він, большевицький симпатик, признає, що вони мруть з недуг, викликаних голодуванням... Викрут, який наш нарід дуже влучно передає поговіркою: не вмер Гаврило, а болячка задавила.

Щодо України, то Дюренті іде ще далі. Він не може опрокинути фактів, поданих Джонсоном, а тільки каже, що умовини, які істнують на Україні, не є міродайні для інших околиць під большевицькою управою. Значить, на Україні вони гірші ніж деінде. На Україні, він дозволяє додумуватися, є справді голод, там люди справді вмирають з голоду. Щодо України, то навіть Джонс має слушність.

Дюренті теж мимоволі признає, що тут винувата большевицька політика. Він каже: що обходить большевицьких фанатиків, коли міліони людей гинуть від вводження в життя большевицьких плянів народньої господарки?

В. Ромен.

ПОХОРОН ДЕМОКРАТІЇ В НІМЕЧЧИНІ

(Допис з Берліна).

Вибори до німецького парляменту 5. березня — це граничний стовп між двома епохами в розвою німецького народа в післявоєнний час. В цих виборах партія націонал-соціялістів здобула трохи не триста мандатів до парляменту. Разом із німецьким націоналістами, монархістами, партія Адольфа Гітлера має більшість у новому німецькому парляменті. З інших партій тільки католицький центр зріс на 3 мандати (з 70 на 73). Соціял-демократична партія стратила один мандат (з 121 на 120), зате комуністи загубили цілих 19 мандатів.

Недавні вибори до парляменту Німеччина перебула в виїмкових, небувалих обставинах. Голова німецького уряду, Гітлер, заборонив перед виборами всі соціял-демократичні та комуністичні ґазети. По всій країні розлилася широкою рікою безмежна демаґоґія гітлерівської партії. Посипались щедрі обіцянки безробітним, селянам, купцям, службовцям. А тут ще ніби „Бог післав" Гітлерови того „голяндського комуніста", що підпалив будинок парляменту. Найдивніше в цій усій історії те, що цей молодик навіть свою сорочку спалив, щоб додати вогню під парлямент, лише партійного комуністичного квітка беріг, як власного ока! Такий „комуніст" дуже вигідний саме для партії Гітлєра. Бо дійсно, обурення в Німеччині проти згоднях винуватців підпалу запанувало безмежне.

Гітлєр не був би собою, колиб не використав цього підпалу також проти свого найбільшого противника — проти соціял-демократії. На провідників німецької соціял-демократичної партії гітлерівці кинули обвинувачення, що вони „брали участь" у підпалі парляменту! Це безглузде обвинувачення, звичайно, не відстрашило соціял - демократичних виборців від цеї партії, але налякало всіх „засадничих невиборців", тих міщухів, що ніколи не ходили на вибори, але тепер, почувши про „паліїв", рішили „ратувати Фатерлянд", віддати свої голоси для партії Гітлера! Майже 90% усіх виборців голосували на виборах до парляменту, процент в історії Німеччини небувалий.

Перемога на виборах віддала Німеччину фактично під диктатуру партії Гітлера. Ця партія називає себе „національно-соціялістичною". Який „соціялізм" має заводити Гітлєр разом із принцами з дому Гогенцолєрнів, з маґнатами великого капіталу, з ґенералами старої цісарської Німеччини — це його власна таємниця. Сам „націонал - соціялістичний" провідник дуже заходжується утихомирювати тих своїх однопартійців, що щиро були повірили в Гітлєрів „соціялізм". Він відвертає увагу своїх „націонал - товаришів" (Фольксґеноссен) від палат і банків великого капіталу на збудовані жертвами тисяч і тисяч німецьких робітників протягом кількох поколінь **народні доми**, будинки професійних союзів (юній) і так далі. Для такої „роботи" знаходиться всяке шумовиння поміж „націонал-соціялістами", яке палить, руйнує, вбиває, грабує „ворогів народа" й цим виконує велике діло для німецької кляси капіталістів. Адже тепер вони думають **подиктувати свою волю** отим „пролєтам" з їхніми юніями, що були силою в силу для всіх тих Тіссенів, Гуґенберґів і інших провідників німецького капіталу.

Як видимий знак перемоги „старого режиму" відновлено старий прапор цісарської Німеччини замість републиканського. Гітлерівці, як знак своєї перемоги, чіпляють усюди свою емблєму — гаковий хрест. Ідуть безупинні арешти комуністів, соціялістів і лібералних інтелігентів. **Німеччина стоїть тепер поза законом.** Гітлєр хоче здійснити свою обіцянку, що як він прийде до влади, то „покотяться голови" його противників. Дійсно, нема дня, щоб прихильники Гітлєра не вбили комуніста, соціялиста або людину з іншої партії. Поліцію Гітлєр уже „перечистив", так, що перешкоди бешкетам нема ніякої. Ще перед виборами до парляменту голова німецької католицької партії, пралат Кас, зазначив у своїй промові на одні вічу: „Все життя є святе... Я бажаю ідейної боротьби до останнього, але цю боротьбу ніжками від стільців, револьверами та довгими ножами я вважаю за велику ганьбу для культури"!

Куди йде Німеччина? Які вигляди має німецький нарід у внутрішній політиці? Безперечно, знаходяться в Німеччині й в інших країнах сумноглядці, які співають „вічну память" демократії й свободі взагалі, мовляв це вже „мертва ідея". Але гляньмо в минуле, і побачимо, що **кождий нарід мусить на практиці навчитися** демократично собою правити. Англія пережила проти-февдальну революцію ще в 17-тім століттї, але скільки було після того всяких хитань і реакцій у цій країні, аж поки Англійці в 19-тім столітті нарешті призвичаїлися до парляментського устрою? Французи пережили від доби Великої Революції 1789 року кілька менших революцій і реакцій аж до 1871 року, поки не прийшли до парляментської републики, яка ось уже понад 60 років не знає ніяких революційних струсів.

Німецька демократія ще дуже молода, має лише 14 років від революції 1918 року. За цісарства Німці не мали справжнього парляменту; то була „куца конституція": всім правили цісар та його міністри. Отже тепер німецький нарід, що в більшости своїй не спроміг ся ще вільно правити своєю державою, віддав свою долю в руки диктаторів. Це бувало колись і у Франції й в Анґлії. Але прийде час, коли німецький нарід побачить свою помилку і захоче бути сам господарем у своїй хаті. Тоді прийде час перемоги народоправства в Німеччині. Очевидно, це не обійдеться без боротьби. Але такий закон людського суспільного життя, що на все треба боротьби й жертв.

УЧАСТЬ УКРАЇНИ НА ВИСТАВІ В ШІКАҐО

В міру того, як наближається реченець відкриття Світової Вистави в Шікаґо, зростає загальне зацікавлення нею серед українського громадянства в Америці і в Старім Краю.

Львівський Комітет Допомоги Корпорації Світової Вистави саме тепер повідомив Шікаґовську Корпорацію, що він вже висилає на її руки свої пильно дібрані колекції творів українського мистецтва, збірки образів найвизначніших українських малярів, спеціяльно вироблені діяграми, які наочно дають зображення українського населення, його соціяльних відносин, економічного життя України, природних багацтв, порівнання між Україною й іншими краями. Також, спеціяльно для Вистави, вироблено мапи України, з котрих одна, на особливо велику скалю, буде випрацьована в релєфі: гори, ріки, ліси й доли будуть виступати на ній так, як то представляється при погляді на край з невисоко летячого аеропляну.

Всі мапи й діяграми — це робота першорядних українських фаховців Подебрадської Академії, які вже звернули на себе увагу по всіх майже більших культурних осередках Европи.

З радістю треба привитати вістку, яку одержано зі Старого Краю, що Прикарпатські Русини ухвалили взяти участь у Шікаґовській Виставі і то як складова частина Українського Відділу. В Ужгороді заснувався, спеціяльний Комітет Допомоги Українській Виставовій Корпорації в Шікаґо, на взір львівського Комітету. Він увійшов з львівським Комітетом у тісний звязок і вже працює з ним рука в руку. Може отсей, такий світлий примір зі Старого Краю, знайде відгук і тут в Америці й спонукає наших прикарпатських братів до тіснішого співділання з українськими чинниками у звязку з Виставою.

Українська Виставова Корпорація висилає цими днями до Львова й до Подєбрад поважніші фонди на покриття коштів пересилки дорогоцінних експонатів та їх асекурації.

Українська Виставова Корпорація Всесвітньої Вистави в Шікаґо:

Д-р М. Сіминович, голова; Ю. Небор, фін. секретар; Ст. Куропась, секретар; Т. Шпікула, касієр.

Грація Деледа.

ВБИВНИК

Ніхто його так не звав, хто знав його страшне ремесло. Навіть ці, що його наймали або хотіли найняти. По правді він і не приймав „замовлення", хіба у випадках „справедливої" пімсти, або коли треба було усунути когось, хто стояв на перешкоді комусь або чиїйсь родині. Зрештою звали його судя.

Уважно розглядная причини, заки рішився. А тоді не зважав на віру ні нінащо.

Не вірив у Бога, ні в посмертне життя. Не вірив в офіціяльну справедливість. Перше своє „діло" виконав із якоїсь малої причини. Вона так виросла, що зовсім знищила його. А правда була по його боці. Хату й усе, що мав, продали йому на ліцитації. З жалю та люти гриз собі руки, та кров йому не вспокоїлася, доки не побачив, як тече кров його противника.

Колиж став убивником, право не могло переслідувати його й так у нього зродилася безоглядна свобода, яку чоловік відчуває, коли сам собі визначує справедливість.

Раз вечором, у початках біди й нужди говорив про це одному свому приятелеві. Приятель жалівся йому, що якийсь ворог переслідує його та хоче знищити.

— Вбий його, іншого виходу нема.

Приятель був слабодух, говорив, що не може рішитися на таке та додав, що був би дуже вдячний, колиб йому хтось поміг у цьому.

Він його спитав по пяному.

— Скільки заплатиш?

І глянули собі в очі, як глядять чорти.

*

Тепер, після стільки „спроб" трапилася йому нова нагода.

Знову забагатів і купував коні. Раз зайшов до вдови, що мала велику хату серед оливного гаю на горбі. Була вона така багата, що в околиці, де люди їздили лише на віслюках, мала на продаж кілька коней. Пішов на гору, щоби поглянути на вдовині коні. То дійсно були гарні тяглові коні. Хотів їх купити.

Вернулися в хату. Вдовиця подала йому вина. Вино вдарило йому на голову. Його непокоїла теж поведінка вдовиці, якась чудна. Її великі очі гляділи на нього якось вороже.

Скоро зрозумів, чому так гляділа на нього.

— Ви дуже подібні до одного чоловіка, якого я знаю, а якого певно знаєте й ви: до мельника, що там у долі має олійню. Може ви його свояк?

— Я ще ніколи не бачив його, ніколи не чув про нього, — відповів він глумливо. — А ви?

— Я? О, я знаю його дуже добре. Він мене вже нераз обікрав.

— Це не має нічого спільного з тим, що я схожий на нього. Я гадаю, що ви не тому дивитеся на мене так дивно, а тому, що боїтеся, що я похожий був би на нього також і прикметами.

— Так, так, — говорила підсміхаючися, наче вже спокійна. — Очі ваші інакші. Це очі чесної людини.

Він не збентежився, ані не зрадів. Тут біля неї він справді почувався порядною людиною. Не лише це: він хотів бути теж, бодай тепер, благородним приятелем.

Тоді вона стала оповідати йому про мельникові злодійства. Він по закону й не був злодієм, бо вона позичила йому гроші без проценту, а мельник зовсім не спішився платити.

— І оливу з моїх дерев минулого року забрав та обіцяв, що добре продасть. І дійсно продав, одначе грошей не дав мені.

— Абож то ви не маєте якогось свояка, що навчив би того злодія?

— Не маю нікого. Я не є із цього села. Маю кількох свояків по чоловікові, одначе ті пташки ненавидять мене, тому, що чоловік оставив мені великий маєток. Вони перші сміються, коли мені приключиться яке нещастя.

Вбивник попивав вино й задумався. В ньому пробудилася давня пристрасть. Спитався:

— А як здобув ваше довіря той чоловік?

— Ах, це багато говорити би. Може колись оповім вам, як колись знову побачимося.

*

Побачилися знову, бо він усе знайшов якусь причину, щоби зайти до неї. Вона приймала його сердито та все чимраз більше недовірчиво, майже вороже. Навпаки, він був усе ввічливіший. А тому, що він усе звертав на мельника, вона нічого не хотіла згадувати про нього. А він таки сказав їй раз:

— Я бачив уже того мельника. Гарно говорить про вас.

Жінка зірвалася, витягнула руки, начеб хотіла схопити його, одначе на лиці виднїла усмішка. Зігнулася, взяла вуглик і ним нарисувала великий чорний хрест. Сказала якось хоркаво:

— Ніхто не знав, чим він був для мене. Та коли він тепер чваниться, клянуся, що підпалю його хату.

— Не хвилюйтеся, не хвилюйтеся — сказав він, і взяв від неї вугіль — тепер будемо балакати, одначе насамперед принесіть мені вина.

Сердита відійшла по вино. Сіли біля ватри, бо вже було холодно. Вона стала оповідати йому свою дивну пригоду з коханням, зрадою та обманством.

— Ошукав мене бідну, самітну. Все забрав мені, а потім сказав, що ожениться зі мною, коли запишу йому мое майно. Так далеко зайшов той злодюга, а тепер, тепер черга на мене.

Гість устав, потім знову сів і підсунувся до неї ближче. Був одушевлений своєю великодушністю. Вдовиця подобалася йому, тому, що так запалала ненавистю, та що була така рішуча. Спитався її тихцем:

— А колиб так я зробив щось за вас, ви-булиб задоволені?

Жінка здригнулася. В її очах добачив щось схожого з очима того першого чоловіка, що поручив був йому „працю".

*

Тогож вечора пішов просто до олійні і став розглядатися довкола. Був то звичайний чорний будинок; його стіни, так сказати, перейшли оливою. Зі середини було чути прилад, що витовкав оливки. З комина знімався великий стовп диму, а ринвицею зпід будинку до ями стікав чорний, масний, неприємний плин. Торговцеві кіньми все це здавалося таке непримне; йому здавалося, що й чоловік, який тут працює, мусить бути недобрий.

І селяни, що сходили з горба з віслюками, навантаженими оливками, виглядали якісь такі понурі та злобні. А може торговцеві кіньми здавалося все таке чорне, бо йому було на душі чорно?

Відчував, начеб його гонила якась доля. Тепер, коли вже не бачив тієї жінки, коли не було її безпосереднього впливу на його думки, ворожнеча до мельника стала блідшою. А таки хотів пізнати свого двійника. Прийде нібито купити оливи. І поступив до олійні та спитав про господаря. Якийсь старий чоловік сказав йому, що господар хорий. На це торговець кіньми розглянувся по хаті. Невеличка хатина, темна, з малим віконечком, виглядала ще нужденніше, ніж поправді була.

Спитався, що мельникові.

— Вчора був у селі, говорив, що випив склянку вина з якимсь чужим чоловіком. Як вернувся додому, схопили його болі. Думав, що затруївся, та нині вже лекше йому.

— А міг би я бачитися з ним?

Дідусь повів його до мельника. Лежав зоглянений на брудній ліжку, в кімнаті, повній судин із оливою та кошиків із зеленими оливками. Перед образом Богородиці горіла оливна лямпочка.

Торговець кіньми побачив, що мельник неподібний до нього аж так, як говорила вдова. Очі не були схожі на його очі; були наче зайшлі оливою, як усе тут було оливасте. Може запримітив би більшу схожість, колиб мельник був обголений — а так, нема ніякої схожости тай хто зна, чому вдовиця говорила про якусь схожість? Чому говорила...?

Крізь вікно можна було доглянути сіру околицю, сумну й таких одноманітних барв, що подобала на старий малюнок олівцем. Торговцеві нараз здавалося це найсумнішим образом, який колинебудь бачив.

Не міг довго оставати в цій кімнатці. З мельником поговорив лише кілька слів, питався як його здоровля, коли встане, побажав йому, щоби чимскорше видужав, шкода, що хорий і т. д. Після того вийшов, спокійний та веселий, начеб визволився з околиці й людей, де царює доля страшніша ніж пошесть. Не треба було мені там іти, говорив сам до сбе, чого взагалі я там ішов? Хто це та вдовиця тай чому я мав би щось робити так, як вона хоче? Постановив не мішатись у вдовині спрови. Хай сама робить, як знає та вміє. Хай віддасть мельника під суд, або коли хоче, хай йому запалить цей сумний сірий млин.

Торговець так думав, одначе інакше склалося. Навіть у сні не міг так подумати. Два дні після того, як був у мельника, рознеслася вістка, що мельник помер. Отроєний...

На третій день його арештували.

— Я невинний! — кричав.

— Це викажеться в судії

І відвели його, бо мельник, перед самою смертю, непритомний увесь час кричав, що його втруїв в одній сільській коршмі той чоловік, який відвідав його та який допитувався про його недугу.

Я того дня був там і там.

— Покійник виразно доказав, що ви його втруїли.

Тож зайве було щонебудь доказувати. Людська правда, яка навела його на шлях злочину, тепер покарала його.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА АМЕРИКИ

З радістю й почуттям щирої вдячности до цілого українського суспільства Америки й Канади, Українська Виставова Корпорація в Шікаго стверджує, що ввесь наш загал незвичайно дружно відгукнувся на її заклик і що зі всіх сторін, і найдальших куточків, почали напливати більші й менші фонди. Отсе одностайне й рішуче попертя дуже скріпило надію, що таки дасться, не зважаючи на на великі труднощі, поставити на Виставі наш власний Український Павільон.

З причини, що з протягом упливаючого тижня багатьом місцевим Комітетам не вдалося розвинути своєї акції в відповідний спосіб, рішила Виставова Корпорація, на їх бажання, продовжити Тиждень збірки до дня 10 квітня та дати їм тим способом нагоду сповнити їх громадський обовязок супроти Вистави. Хай отже парохії, громади та товариства, братства, сестрицтва та окремі одиниці, а передусім місцеві Виставові Комітети, доложать всіх своїх старань, щоби вже там разом перевести збірку фондів як слід.

Хай розвинуть якнайбільшу, якнайодностайнішу акцію на користь цеї, дійсно всім спільної, правдиво всенародньої справи. Хай з поновним зусиллям затягнуть якнайбільшу скількість досі ще на боці стоячих громадян до участи в Виставовій Корпорації, хай продають картки з проєктами Українського Павільону. Хай негайно надсилають на руки Корпорації вже зібрані складки, бо, з огляду на обмеження часу, Корпорація мусить ділати рішучо й енергійно, посилати гроші на експонати, давати задаток у звязку з будовою павільону і т. п.

Вістки, які напливають з Америки і з Канади вказують на те, що збіркова акція на місцях кріпшає та приносить чимраз більші наслідки. Приміром, Комітету Вінніпеґу зголосив, що пришле 500 долярів, а дотепер вже зібрав 300 долярів готівкою.

На жаль, не можемо підрахувати точного висліду збірки вже цього тижня, бо ще не маємо всіх звідомлень. Тому просимо всі Комітети, Товариства та окремі Організації, які брали участь у збірковій кампанії минулого тижня, щоби негайно прислали нам викази жертводавців разом з фондами. Памятайте, що страчений день припинює успішне завершення праці над Виставою.

УКРАЇНСЬКА КОРПОРАЦІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ВИСТАВИ В ШІКАҐО:

Д-р Мирослав Сіминович, голова; **Ст. Куропась**, секретар; **Ю. Небор**, фін. секретар; **Тарас Шпікула**, касієр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕМА МІСЦЯ НА РЕЛІҐІЙНІ ТЕРТЯ.

Коли вдумуюся в положення України, то мені видиться таке: Десятки міліонів Українців православних двигають московське ярмо й стоять маломалощо не перед голодовою смертю. А міліони Українців католиків під Польщею терплять за те, що змагають до визволення й самостійного державного життя, що хочуть злучитися разом зі своїми братами над Дніпром.

І православні Українці й католики терплять однаково. І як є які протестанти Українці на українських землях, то певно й вони терплять від окупантів.

Беручи те під увагу, ми тут в Америці повинні би йти одним фронтом і допомогти їх визволенню. Але так не є. І то найбільше через реліґію. Зійдуться наші люди на мітінґ і замісць говорити про народню справу, гризуться через реліґію. Мені здається, що треба нашим провідникам звести з тим рішучу боротьбу. І наш поступовий загал мусить теж сказати щодо цього своє слово. Миж не діти.

Я є Українець, демократ з переконання політичного, а належу до ґрекокатолицької церкви. Я не є ворогом жадної реліґії. Жию в Америці й ціню і шаную американську конституцію, яка визнає свободу віри. Мені здається, що всі ми молимося ріжними мовами і в ріжних церквах, але всі до одного Бога. Культурний чоловік мусить навчитися шанувати реліґійне переконання іншої людини. І ми, Українці, мусимо також того навчитися.

Украінці православні мусять знати, що їм Царгород чи який інший реліґійний осередок не виборе волі й не визволить їх з рук наїздників. І Українці католики мусять також мати на увазі, що ні Італія ні Рим не визволять України. Росія нищить церкви православні на Україні, а Польща українсько-католицькі.

Православні Українці й Українці католики визволяться тоді, коли реліґія не буде їм ніякою перешкодою в їх обєднанню до спільної боротьби з ворогами українського народу. Тут в Америці маємо перед собою велику працю й під реліґійно-національним оглядом. Чому нашим католикам не розпочати плянової акції, щоби витягнути наших людей з польських костелів, а притягнути їх до своїх церков? Чому православні не звертають акції на те, щоби витягнути маси нашого народа, що застрягли в російських церквах?

Замісць жертися між собою, краще звернути наші сили на таку працю, з якої буде хосен загальний. І зискають тоді наші церкви, і зискає народня справа.

Оті напади православних на католиків, а католиків на православних вже надоїли народови. Хто розумніший, не хоче про це чути. Всюди підносяться уже тверезі голоси, щоби ту боротьбу залишити серед свідомих Українців, а звернути увагу на польські костели й російські церкви й витягати звідтам зблудивші вівці, наших власних братів і сестер. Я сам знаю, як один „батюшка" з русскої церкви, до якої ходять самі Українці з Галичини й Великої України, робив підчас війни доноси на Українців католиків, представляючи їх за непевний елемент, який не хоче купувати державних бондів. Я мусів заперечувати отой підлий донос, а навіть подавати це до американської ґазети. Отже є з ким і проти чого боротися!

Подивімся, що роблять Жиди в Америці, ратуючи німецьких Жидів. Поставили відразу один жидівський фронт, не тільки в Америці, але в цілім світі.

І нам так треба поступати. Нам треба спільної акції й одного українського фронту. Реліґія не може розбивати того фронту. Наша доля не залежить від Варшави, ні від Москви, ні від Царгорода, ні від Риму, а від нас самих. Рідна земля наша нас усіх породила й виховала. І є одна мати Україна і їй одній треба вірно служити, коли хочемо стати вільним і великим народом та мати свою власну державу.

Теодосій Спасик,
Пітсфілд, Масс.

На передвиборчому мітінґу.

...Як ми прийдемо до влади, то буде воля! Кожен робитиме, що сам схоче. А коли не схоче, то ми йому покажемо!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

"POLONISATION" OF THE UKRAINE.

II.—Police Torture of Suspects.

(From our Special Correspondent).

LEMBERG.

The "Polonisation" of the Ukraine—that is to say, the attempt to destroy Ukrainian and replace it by Polish civilisation not only throughout the land but in the minds of the Ukrainian people — is efficiently organised (the inefficiency of the Poles is a German myth). Pressure varying from the extremest forms of physical and mental torment to obstruction, petty injustice, and chicanery is applied to a population of millions (the Poles say there are five and a half million Ukrainians, the Ukrainians themselves claim to number seven million) in such a way that there is hardly an individual who remains unaffected. This pressure grows more and more intolerable year by year.

Arrest and detention are so common that they pass almost unnoticed. Any Ukrainian peasant lad may be arrested, beaten, detained for months without a trial, be discharged without even an explanation, or be tried and sentenced to years of imprisonment or, death on fictitious evidence given by suborned witnesses or wrung from himself by torture. Such a fate belongs to the commonplaces of everyday life in the Ukrainian village. Ukrainian students are special objects of Polish animosity, for the future of Ukrainian civilisation is largerly in their hands. Those students who have not been to prison are the exception rather than the rule. In Lemberg, a city Western in character and exposed to the scrutiny of the Western world, the cruder barbarities are usually, though not always avoided. But in the remoter regions, especially in Volhynia and Polesia, arrest and detention are normally accompanied by torture.

BASTINADO.

Torture takes three principal forms: the bastinado, the "water torture," and ordinary beating. To inflict the bastinado the soles of the feet are bared and beaten. The agony is intolerable, but the wounds heal very quickly, so that if the prisoner is detained for only a few weeks the prison doctor can, if a complaint has ben made, certify that the victim has undergone no ill-treatment. Sometimes a wet rag will be placed on the soles of the feet so that the skin will not be broken at all and only a kind of general contusion will be caused. In that case the victim's claim that he has been ill-treated can be disallowed even after few days. To inflict the "water torture" the police pinion and gag the prisoner, lay him on his back, and pour water—sometimes mixed with oil—down his nostrils. The prisoner chokes and then feels as though he were being drowned. Some prisoners say that this method, when applied again and again in the course of a few hours, is the most intolerable of all. The ordinary beating is inflicted with a truncheon, a stick, or a whip handle, and often leaves the prisoner in a most pitiable condition. Prisoners who faint under this treatment are brought to with a dash of cold water so that the beating can begin again. Latterly a new method—not uncommon in Russia—has been introduced. It leaves no bodily scar, but is said by some to be even worse than the water torture. The prisoner is placed in solitary confinement, is completely cut off from the outside world, even from his counsel, has no exercise, no ocupation, nothing to read, a starvation diet, and bare planks to lie on, and is not allowed to sleep — as soon as he tries to sleep he is taken out of his cell and cross-examined, sometimes for hours on end. In a few days he is a nervous wreck. In Lemberg recently a prisoner of iron constitution and great strenght of character underwent this treatment for ten days. On the eleventh day his family were allowed to visit him and found him weeping hysterically.

"SUMMARY COURTS."

All these things are done before trial. Special ill-treatment is not usual after sentence has been passed. In Lemberg the ordinary courts often give a fair trial, especially when the judge has had an Austrian legal training. He will often disallow "confessions" wrung from the prisoner by torture. In the remoter regions and in Volhynia and Polesia the administration of justice is crudely terroristic. The "summary courts," established in October, 1931, all over Poland are ferocious—they have sent 107 persons to the gallows, many of the victims being illiterate peasants charged with espionage. Moscicki, the President of the Polish Republic, a man of great piety and a distinguished scientist, has probably signed more death sentences than the chief of any other European State.

There are spies and secret agents everywhere; there is not a village without them. In the towns the police are in touch with hotel staffs and taxi-drivers so that the movemnts of every visitor from outside may be observed. Such a visitor if on a mission of inquiry is shadowed the whole time. If he talk to the peasants the police or a secret agent will arrive soon after and question them closely as to what he said and what they said. To give information that can be interpreted as detrimental to the interests of the Polish State may mean years of imprisonment. All who are at all prominent in the Ukrainian movement are under permanent observation. Letters are opened and telephone calls are tapped. In cafes and restaurants spies will listen to the talk of suspects—and in the Ukraine every stranger is suspect.

CORRUPTING CHILDREN.

No one fortunate enough to live in a Western country can conceive of the demoralisation caused by the omnipresence of the spy, the police agent, and the eavesdropper. Free conversation and debate are impossible except amongs close friends and trusted associates and behind walls that are not too thin. Even children are not safe from the contamination. Mutual distrust is made to rankle deeply amongst them. There is at least one authenticated case of a boy in a Ukrainian college who was bought by the police to spy on the other boys and on the teachers. The teachers themselves are in constant fear of losing their livelihood—the faintest doubt as to their "loyalty" will mean dismissal without any hope of ever being able to teach again. Some have even been dismissed for being related to political suspects.

Ukrainian schools and colleges are objects of special hostility. They are closed down on the slightest pretext; the college at Tarnopol was closed because some of the pupils were suspected of treasonable activities, but was yet not allowed to reopen when they were cleared of all suspicion. The so-called "simultaneous schools" are an imposture—ostensibly the tuition is half-Polish and half-Ukrainian, but in reality all the leading subjects are taught in Polish, while subjects like drawing, gymnastics, or singing are taught in Ukrainian. These "simultaneous schools" are not as they are made out to be, manifestations of fair play and equality as between Pole and Ukrainian, but instruments for the gradual destruction of the entire Ukrainian educational system.

THE PROSVITAS.

That system embraces young and old. The Ukrainians are engaged in a determined struggle against illiteracy. They have founded "Prosvitas" in village after village. (The "Prosvita" is a reading-room, library, lecture, theatre, ond place of study and recreation). The Ukrainian peasant has a great hunger after knowledge and will discuss international affairs with keen interest. He will show a simple but surprisingly realistic knowledge of the League, of the Far Eastern crisis, and other matters of which most peasants in Western Europe are ignorant. He is a keen reader of newspapers, and in the more backward villages, where there is still much illiteracy, a newspaper will be read aloud from cover to cover by one of the literate, while the others will crowd round and listen with absorbed interest. No Ukrainian newspaper or periodical has any chance of a circulation amongst the peasantry unless it devote much of its space to international affairs. This hunger after knowledge is being met by the "Prosvitas," which are performing a magnificent civilising task in the heart of Eastern Europe. They are objects of systematic persecution, especially in the backward regions, where they are most needed. Of the nine "District Prosvitas" in Volhynia seven have been closed down by order of the Polish authorities. Almost all the Volhynian "Vilage Prosvitas" have gone—there were 140 in the region of Luck alone, and not one has been alowed to survive.

But the main effort of the Poles is directed against the co-operative stores and creameries, which are converting the Ukrainian people from a primitive community of scattered farms and poverty-stricken villages into a closely knit and highly organised agricultural and dairy-farming nation. The work done by the Ukrainian co-operative movement in the last few years is one of the great constructive achievements of our time. And it is an achievement which is now threatened with destruction.

(The Manchester Guardian,
Wednesday, March 15, 1933).

Михайло Зощенко.

ГОРЕ НАКОЛЕСНИКА

Я їхав раз біциклем. Маю доволі добрий біцикель. Англійська марка БСА.

Дуже добра, славна, новітня машина. Шкода лише — колеса не комплетні. Себто колеса комплетні, лише не однакові. Одно БСА, а друге німецьке — Дукс. А керма українська. Та всеж їхати можна. Як на дворі сухо.

І я раз їду тим біциклем.

Проспектом. Алеями. Скручую в бічну алею тай їду простісенько.

Пташечки цвірінькають. Ворона дзьобає в смітті. Сірий собачка гавкає перед ворітьми.

Приглядаюся цьому осінньому образови й на серці стає мені так любо, що я не хотів би думати про ніщо лихого. Гарне життя царить переді мною. Рівність і братерство. І любі, розсудливі люди. І поважання. І лагідні звичаї. І любов ближнього.

А я рад би всіх обняти, сказати щось любого, або запровадити до народньої харчівні та поставити перед них обід. Я рад би роздати мої гроші як відшкодування за все горе та за всі пережиті противенства.

Та нараз у далечі чути свист.

—Хтось провинився перед законом, — кажу сам до себе. — Певно переходив упоперек вулиці неприписаним місцем. На будуче напевно не траплятиметься щось такого. Не буде пронизливого й обидливого свисту, яким колись засвистували всю Росію.

Знову недалеко мене чути алярмовий свист, супроводжений криками та сороміцькими словами.

Так дико певно не кричатимуть уже. Ні, кричати то будуть, одначе не буде вже таких тяжких образ і простацтв.

Хтось, чую, біжить за мною. І реве захриплим голосом: „Що ти мені втікаєш, ти собако, двацять голок у твій живіт! Зараз же зупинися!

—Вони когось здоганяють — кажу сам до себе тай їду далі помало, одначе весело.

—Леську! — кричить хтось — зайди йому дорогу з лівого боку, ти стерво! Не згуби його з очей!

Бачу — лівобіч біжить якийсь хлопець. Вимахує палицею, погрожує пястуком.

Я обертаюся. Шпакуватий міліціонер біжить здовж дороги та реве з усіх сил:

—Ловіть його, братіки, ловіть його! Леську, не згуби його з очей!

Лесько прицілюється до мене, його палиця засвистала до колеса.

Щойно тепер здогадався я, що то мене торкалося. Я зіскочив із біцикля та стою вижидаючо...

Прибігає міліціонер. Із його горла добувається хропіння. Віддихає тяжко.

— Держіть його, держіть, — кричить він.

Може з десять людей прискакують до мене, схоплюють мене за руки й викручують їх мені.

Я кажу:

—Братіки, чи ви з глузду зсунулися? Чи ви разом з отсим туманом побожеволіли?

Міліцєнер каже: — Дістанеш від мене раз по зубах, тоді відійде тобі охота обиджати мене, коли я виконую мою службу!... Держіть його кріпше! Не дайте йому втікнути, пеському синови!

Зібрався великий гурт людей. Хтось спитався:

— А чим він провинився?

Міліціонер каже:

—Я маю пятьдесять три роки — той песький син замунив мене на смерть. Він їхав не туди, куди приписано... Ця дорога замкнена для наколесників... Тай зрештою — вивішена таблиця. А цей чорт їде... я свищу за ним. А він усе їде. Ще добре, що мій помічник кинув за ним палицею.

Лесько перетискається через юрбу, впивається нігтями мені в руки тай каже:

— Я був вицілив йому в руку. Я хотів йому, гадині, переломити руку, щоби він не міг їхати. Як то засвистіло!...

— Братіки, — кажу — я не знав, що ця дорога замкнена. Та я не думав утікати.

А міліціонер кричить, покривляючись:

— Він не хотів утікати! Що за безсоромність! Ведіть його до міліції. Держіть його кріпкіше.

Хтось відзивається:

—Не викручуйте йому рук. Рук не викручуйте йому.

—Братіки, я радо заплачу кару. Я не відтягаюся. Не виривайте мені рук із суглобів...

Хтось каже:

— Хай він вилеґітимується, потім може заплатити кару. Навіщо ще його тягнути до міліції.

Міліціонер і невеличкий гурток добровольців мали велику охоту затягнути мене до міліції. Одначе під напором решти людей міліціонер серед страшних проклонів стягнув з мене кару та пустив мене з очевидним жалем.

Я, заточуючись, пішов з моїм біциклем. У голові мені шуміло, а в очах бігали мені колісцятка й точки. Я волікся з болем у душі.

По дорозі вирвався мені реакційний виклик: „Боже!" Я вимасував собі руки й віддітхнув лекше:

Дійшов я до набережної вулиці, знову сів на мою машину тай кажу:

— Ну, й що такого сталося. Таж я не є ніякий барон, щоб мені навіть ніколи не могли викрутити рук.

Іду тихо здовж набережної. Помало забуваю поганну пригоду. Поперед очі блимають мені чудові образи з недалекої будуччини.

Іду я тоді наприклад біциклем, а колеса одно до одного подібні, як дві каплі води.

Ось завертаю в цю фатальну алею. Роздається сміх. Дивлюся — міліціонер у мягкім капелюсі підходить до мене. В руці держить цвітку або може якийсь озимок. Обертає цвіткою та каже, усміхаючись:

—Де їдеш, приятелю? Ти якось немудро попав не на цю вулицю. Якийжеж то з тебе, мій любий, роззява. Мерщій завертай, а ні то покараю тебе — не дістанеш цвітки.

Усміхається лагідно й подає мені незабудьку. Ми весело поглядаємо один на одного та розлучаємося.

Цей спокійний образець осолоджує моє терпіння. З потіхою на серці їду біциклем. натискаю педали. Кажу собі: „Нічого. Душа не трісне. Я ще досить молодий. Можу піждати.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 192, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що минувшого мітінґу ухвалено змінити галю мітінґів. Мітінґи будуть відбуватись в 2-гу неділю по першім, в церковній гали при Мур Евені. Перший мітінґ відбудеться 9 квітня, в годині 2-ій пополудни точно. Проситься всіх членів прийти, бо є багато справ до полагодження. Не явившийся на цей мітінґ член буде караний після статута. — Мих. Конікевич, предс.; Вас. Гудзій, кас.; Н. Німий, секр.

ДЖИЛІЕТ, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 111, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що з причини Свят Воскр. Христового місячні збори переноситься на неділю, 9-го квітня, в 2-гій годині пополудни, в гали де звичайно. Нагадується тих членів, котрі не можуть платити місячних вкладок, щоби користали з нової реформи, як що хотять дальше бути членами У. Н. Союза. Місцева каса вичерпана і вкладок за незаплативших членів висилати більше не буде. — Іван Федак, предс.; Панько обрис, кас.; Олекса Бернадин, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

YONKERS, N. Y.

Some Activities Among the Yong.

Yonkers is getting to be quite active in Ukrainian affairs. Even children of ten and twelve years are getting interested in the activities of Ukraine.

Under the auspices of Союз Українок of which Mrs. A. Kmetz is president a play entitled „Добрі діти" was given. It was enacted by the American children of the Ukrainian descent who spoke the language of their inheritance well and clearly. This shows that they are interested in Ukrainian activities. I think that all Ukrainian children who are born here should be interested in Ukrainian activities like the children of Yonkers are.

The Союз Українок has done much in arousing the people's interest in Ukrainian activities. It not only tries to include the older Ukrainian folks but also tries to have the young generation in them too. The affairs given by the Союз Українок are not only entertaining but also educational. It is a good thing to have the Союз Українок in Yonkers for it makes the women more interested in Ukraine and makes them more eager to participate in Ukrainian affairs. The Союз Українок in Yonkers is not very large at the present time but it will grow larger if its members continue working hard as they are now doing.

After the play ended Father Kinash spoke. He told us that the only way to build Ukraine is to make the Ukrainian children interested in Ukraine, to allow them to act in plays, to teach them to read, write and speak in Ukrainian. Father Kinash inspired a feeling of Ukrainianism.

The Father Kinash introduced to us a young lady of Jersey City a Miss Mary Kusy. A hearty applause greeted this young lady whom everyone's affection was drawn to as they looked upon her countenance which was smiling happily at us. Miss Kusy spoke about good children and about education and its value. From the beginning to the end of her speech, every one listened attentively and seemed to understand what she said. Miss Kusy told us that she enjoyed the play. She said that it showed the children's interest in Ukraine. A few points which I recall that were about the good children were: that if a person wanted to be a good citizen and a good neighbor he must have three characteristics: first, he must have a good character and a pleasant personality; secondly, he must have good manners, respect and concern for others; thirdly, he must have a good common sense. Miss Kusy placed a needed emphasis upon the development of character and the cultivation of manners. She said that education is necessary because it is the foundation of culture upon which the standard of every country's civilization is based. Another thing which was greatly stressed was the Ukrainian school which she said is the foundation with which we are to build a strong and united Ukraine. Now I recall that she said that we all must go to the Ukrainian school and learn to read, write and speak in our mother tongue and we also must learn everything there is to learn about Ukraine so that when we, the young generation will have to take our parents' to continue the struggle for the freedom of Ukraine we will know what to do and how to do it.

Soon after a hearty and an enthusiastic applause ensued.

In conclusion to her speech Miss Kusy said that women and girls ought to join the Союз Українок because the organization will aid the women to be more inttelectual and will help Ukraine to get her freedom.

Miss Kusey aroused enthusiasm and a feeling of patriotism in the hearts of her audience.

Very truly yours
Priautna.

—o—

АЛЕНТАВН, ПА.

Свято Т. Шевченка.

В неділю, дня 26. березня, відбулося в Галі Української Громади величаве свято (концерт) в честь Т. Шевченка.

Помимо злої погоди, галя була заповнена.

Вступне слово виголосив предсідатель Громади, Ілія Сокальський і річево і ясно представив в щирих словах ціль цього свята.

Хор Лисенка під упровою п. Д. Стецика відспівав дуже гарно Завіщання, Сонце заходить, Зійшов місяць. Сольо „Веснівка" відспівала п. М. Камінська, а п. Войтович віддеклямувала поему „Тополя". Шкільні діти співали і деклямували: як Цебенко, Король, Кіцан, Федорак.

Виступ дітей зробив на присутніх велике враження, бо гарно вивязались зі своїх пісень і деклямацій.

Треба добре розуміти психольоґію дітей, щоби так їх гарно вишколити, та ще по українськи. Потім, деклямував п. Лабоцький.

Головний реферат виголосив п. Д. Галичин з Ню Йорку. Огнистими словами представив бесідник життя Т. Шевченка і визвольні змагання нашого народу. Немов у фільмі пересувались перед очима слухачів ясні і чорні картини з життя нашого ґенія Шевченка і з життя українського народу.

Слова були зі серця, щирі, повні любови до України. Опісля хор старших відспівав „На погіднім тихім небі". Новістю була англійська деклямація поезії „Сон кріпачки", яку віддеклямувала п. М. Турчин. Сольові виступи молодих А. Касич і Й. Хоми приняла публика дуже сердечно, як і деклямації і англійський реферат п. А. Колодія.

Акомпаніювала п. А. Сокальська.

При кінці о. Середа загрів присутних до дальшої праці й допомоги у боротьбі за волю і долю рідної неньки України.

Хор відспівав національний гимн і „Не пора" і присутні розійшлись домів зі задоволенням і одушевленням.

Дмитро Захарчук.

The Sport Whirl.

AUBURN, N. Y.

Walt Walawender Leads Auburn Ukes in Halting Johnson City Ukes.

With Walt Walawender, playing coach, leading the attack the Auburn Ukes defeated the Johnson City Ukes 42 to 25, last Saturday nite, March 25.

The Ukes jrs. also won their game against Johnson City Ukes jrs. 21 to 19. The Ukes girls played the Johnson City Ukes Girls and won their game score 17 to 9. The Ukes of Auburn play three games and win all three games before a large crowd at the Polish Falcon Hall. All the teams played good fast clean basketball.

The Ukes big team played the best teams around this state. They played with same players they started with, and having no outsiders on the team, they are going to play for the championship of Auburn on the big Armory court next week against Auburn Democrats, who have the pick of the City and who are supposed to be the best players around. Our boys think they are as good so they are going to have it out on the court.

The Auburn Ukes Jrs. are playing their first year together. This bunch that are on this team are all coming stars; they have played 25 games and won 18 games, lost 7. They are all willing lads and are fast developing into a very good team.

The same can be said about The Auburn Ukes Girls. They started only this year and they play all the preliminaries to the Ukes Srs. games. The girls have 10 that play on their team and are coming along in a very fast manner. They are coached by some of the boys, who play on the big team. Their manager is Mary Bishop.

The line up for the game that was played are as following. Ukes, Zanowick, 11; Ferbanis; Namisnak Jr. 2; Zerbany, Hulick, 14; Yawack, 2 Tarby, Walawender, 13; and Cimbreck, who is manager. Johnson City, Krajcor, 5; Novekski, 5; Cehile, Muschok, 10; Nezlek, 2; Kosack, 2; Noveski 1. The referee was H. Suborski, Charle Kott was the umpire, Tyhanic the timer.

BASEBALL TEAM.

The Auburn Ukes had a meeting last Sunday to pick out a manager for their baseball team. The meeting was called to order by President Tarcy. There were 42 members there to attend this metting and they elected the Manager Peter Nomisnak who was the manager last year and they appointed Jake Savage for the Captain and Coach, who has played ball in Major leagues and who is a catcher for the team.

Manager Peter Namisnak would like to touch with anybody that like to play the Auburn Ukes by writing to 126 Washington St., Auburn, N. Y.

The Ukes will play any Uke team that is in reasonable distance around N. Y. State or Penna. We have played all fast teams so any team that sees this challange in among the Ukes teams please get in thouch with Manager of Auburn Ukes.

Peter Namisnak.

—o—

JERSEY CITY, N. J.

Sports in the "Sitch."

The Ukrainian Athletc Assocation Chornomorska Sitch of Jersey City will be represented for the first time in the history of the Sitch organization of Jersey City by powerful semi-pro baseball team.

The Sitch finaly has gotten together after many months of planning and discussing different matters in order to back the name of the club by outlining a sports program to broaden the Ukrainian name on Hudson County's map.

The Sitch has taken info consideration the fact that this will be one of the things to help bring the young Ukrainian brood in closer contact with the American people of Jersey City and let them further know that the Ukrainians can also have different kinds of teams like other nationalities have.

Two well-known Ukrainians, widely known in Hudson County baseball circles, namely, John Koblan and George Tizio, have agreed to manage the team for the coming year. They have handed together some of the county's well known versatile high school stars to further blaze the name of the Ukrainian Sitch throughout the Hudson County Sports world.

The Ukrainian's are open for bookings and are newly uniformed. They will travel to any place for suitable accomodations. For games, write Ukrainian Sitch, 181-183 Fleet Street, Jersey City, N. J.

George Tizio,
John Koblan.

—o—

AMBRIDGG, PA.

Ukrainian Sitch Wins Battle With Flashey Five.

There was a small crowd present, because Ambridge High School was playing with Leetsdale for championship. Frankevitch and Moliskey were high scores for the Uke's while Pisano, Yerega and Brenchak were high scorers for the losers. Everybody played a good game and the crowd, I think, was satisfied. The lineup is as follows.

Ukrainian Sitch:

	F.G.	F.
W. Moliskey, F	7	1
C. Stolar, F	2	0
M. Zatchey, C	2	0
M. Frankevich, G	8	4
J. Gebet, G	6	0

Fouls—5 out of 17 for Uke's.

Flashey Five:

	F.G.	F.
J. Pisano, F	6	2
W. Yerega, F	4	1
G. Mucha, C	1	0
C. Sonich, G	3	2
M. Brenchak, G	4	1

6 out of 21 for F. F.

Referee—**Evans.**
Umpire—**Koladas.**
Joseph Gebet.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЕМПБЕЛ, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в середу, 12 квітня, в годині 3-тій пополудни в У. Н. Домі. Зміна зборів виїмкова в місяці квітні з причини Свят Воскр. Христового. Проситься конгуючих членів, котрі ще не змінили старого роду на новий рід обезпечення, нехай принесуть свої старі грамоти до виміни, а члени, котрі вже змінили свої старі грамоти, обовязані платити після нової системи, після місячного звіту, який отримано з голов. канцелярії. — Мих. Стахура, предс.; Дм. Стецків, кас.; Федор Кузенко, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Секретарка відділу 216 повідомляє всіх членкиць сего відділу, що наші мітінґи відбуваються так, як і попередно в другу неділю по першім. Проситься, щоби всі членкиці приходили на мітінґи і платили свої вкладки, бо закладати не маємо в касі грошей, а хто не заплатить на мітінґу, або не донесе до 21-го, то буде суспендований. Котра з членкиць бажає виміняти свою стару грамоту, на грамоту в новім роді, нехай принесе з собою свою стару грамоту на мітінґ. — Ас. Сосновська, фін. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 9 квітня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Школі, 1230 Мекий ул. Проситься всіх членів прибути, бо маємо важні справи. Члени, котрі ще не виміняли своїх грамот на нові, нехай будуть ласкаві принести старі грамоти, щоб ми могли їх виміняти на грамоти в новім роді обезпечення. Члени котрі вже виміняли свої грамоти, отримають нові грамоти на мітінґу. Котрий член потребує позички зі своєї резерви, нехай на зборах зголоситься. Довгуючі члени, коли не заплатять свого довгу або не змінять своїх грамот, будуть суспедовані. Ті члени, що суспедовані в березні, коли не зголосяться на зборах, будуть виключені і стратять всі привілеї в У. Н. Союзі. Контр. Комісія має здати звіт за 3 місяці. Рівнож даємо до відома, що наш предсідатель, Максим Головчак, зрезиґнував, з предсідательства, а на його місце є предсідателем Иосиф Угарський. — П. Андушків, секр.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ. (12).

„Чи бачите ви ті величезні зуби в потвори?" — запитав схвильований Ґрідлі. „Розмір її крил сягає яких 20 стіп. Виглядає, що вона легко може схопити людину й піднести її вгору. Судячи по зубах, це хижак, який може зїсти навіть людину", говорив стурбований Ґрідлі. Тепер він почав турбуватися за долю Тарзана. Він міг стати здобичею такої потвори, або й інших, яких ще залозі повітроплава не довелось побачити. Треба ратувати Тарзана.

Джесон Ґрідлі запропонував капітанови повітроплава вирядити партію чорних вояків разом з ним та з кількома офіцирами повітроплава, щоб відшукати Тарзана. Капітан зпочатку радив ліпше летіти повітроплавом, бо мовляв, це безпечніше, але, переконавшися, що вн не зможе вернутися на старе місце, куди може прийти Тарзан, рішив зробити так, як радив Ґрідлі. Повітроплав не міг вернутись назад, бо всі його навіґаційні прибори тут не годилися.

Кілька офіцирів, Ґрідлі та 20 Вазирів на чолі з вірним Тарзанови Мувіром, вирядилися в дорогу. Вони взяли з собою рушниці та багато амуніції. Вазири крім того взяли свої списи та стріли, з якими вони не хотіли розставатися. Умовившись про спосіб поступовання в ріжних випадках, які вони могли передбачити, всі поволі рушили слідами Тарзана. Кілька членів залоги з кухарем лишилися на повітроплаві. Кухар, виглядаючи крізь вікно, молився, щоб „добрий дух" доміг виправі.

Мувіро, як найліпше вміючий розпізнавати сліди людей у джунглях, ішов перший. Він вів за собою Вазирів, попереду яких ішли офіцири й Джесон Ґрідлі. Сліди Тарзана були зпочатку ясно видні на траві. Але коли Мувіро наблизився до дерев, то побачив, що ті сліди десь зникли. „Тарзан подався по деревах. Тепер нема нікого, щоб знайшов його дальші сліди", сказав Мувіро. Рішились всі спинитися тут і обдумати, що далі робити.